فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۱۱، شماره ۱۵، زمستان سال ۱۴۰۰

رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند

علی جوکار[۱]، ملیحه رزقی[۲]

چکیده

هدف از پژوهش حاضر «بررسی رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان متوسطه شهرستان دماوند» بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه معلمان مدارس متوسطه دولتی مشغول به خدمت در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ تشکیل می‌دادند که ۳۳۲ نفر بوده و به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با استفاده از جدول مورگان ۱۵۰ نفر انتخاب گردید. ابزار پژوهش مذکور ۲ پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی بار-آن و خودکنترلی رزنبام بود که ضریب آلفای کرونباخ در هوش هیجانی ۰/۹۳ و خودکنترلی ۰/۷۲بود. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری توصیفی شامل (جدول، نمودار هیستوگرام، میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی شامل (آزمون تی تک نمونه ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد، رابطه معنی‌داری بین هیچ‌یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی‌شود؛ هرچند رابطه معنی‌داری بین تک‌تک مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشد اما همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و خودکنترلی ۰/۴۱ می‌باشد و آزمون F نشان می‌دهد این همبستگی معنی‌دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح‌شده برابر ۰/۰۸۹می‌باشد و نشان می‌دهد که تنها۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مؤلفه‌های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که مورد بررسی قرار نگرفته‌اند؛ میزان خودکنترلی در جامعه مورد مطالعه بالاتر از متوسط نظری است و همچنین نتایج نشان داد وضعیت مؤلفه‌های خوش‌بینی، عزت‌نفس و کنترل تکانش کمتر از میانگین است، مؤلفه واقع‌گرایی در حد میانگین و سایر مؤلفه‌ها بالاتر از میانگین بودند.

کلیدواژه‌ها : هوش هیجانی، خودکنترلی، خوش‌بینی، عزت‌نفس

[۱] استادیاردانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران‌غرب Jokarmrs@gmail.com
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رودهن (نویسنده مسئول) m.rezghi2010@yahoo.com

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

مقدمه

شواهد زیادی ثابت می‌کنند افرادی که مهارت هیجانی دارند یعنی احساسات خود را به‌خوبی می‌شناسند و هدایت می‌کنند و احساسات دیگران را نیز درک و به‌طور اثربخشی با آن برخورد می‌کنند. در هر حیطه‌ای از زندگی ممتازند. خواه در روابط عاطفی و صمیمانه باشد و خواه در فهم قواعد ناگفته‌ای که در خط‌مشی سازمانی به پیشرفت می‌انجامند (پارسا، ۱۳۸۳). گلمن با مطرح ساختن پژوهش خارق‌العاده‌ای که در زمینه مغز و رفتار انجام‌شده است نشان می‌دهد که عوامل دیگری به‌جز هوش شناختی در موفقیت افراد دست اندر کارند. این عوامل جنبه دیگری از هوشمندی را شامل می‌شود که گلمن آن را «هوش هیجانی» می‌خواند. در سال ۱۹۹۸ گلمن چارچوب هوش هیجانی را از این نظر بررسی کرد که چگونگی توانایی بالقوه فرد بر اداره مهارت‌های مربوط به خودآگاهی، خودنظم‌دهی، آگاهی اجتماعی و مدیریت در روابط می‌تواند بر پیشرفت در شغل بیانجامد. او هوش هیجانی را به‌عنوان یک تئوری عملکرد می‌داند. وی به‌تازگی آمادگی هیجانی را مطرح ساخته که منظور وی نوعی توانایی آموخته‌شده بر اساس هوش هیجانی فرد است که پیامد و نتیجه آن در عملکرد کاری وی روشن است (حسینی، ۱۳۸۱، ص ۷).

هوش هیجانی توانایی بازبینی احساسات و هیجانات خود و دیگران، تمایز قائل شدن بین آن‌ها و استفاده از آن به‌عنوان راهنمای افکار و اعمالمان است. هوش هیجانی فرد شامل چهار قسمت است: شناسایی، کاربرد، درک و تنظیم هیجانات (سالوی[1]، ۱۹۹۰). مطابق با گلمن هوش هیجانی شامل پنج مؤلفه است: دانستن هیجاناتمان (خودآگاهی) مدیریت آن‌ها، انگیختن خودمان، تشخیص هیجانات در دیگران (همدلی) و مدیریت روابط (سریواسان[2]، ۲۰۰۵).

شواهد بسیاری ثابت می‌کنند افرادی که مهارت هیجانی دارند ،یعنی کسانی که احساسات خود را به‌خوبی می‌شناسند و هدایت می‌کنند و احساسات دیگران را نیز درک و به طرز اثربخشی با آن برخورد می‌کنند ،در حیطه‌ای از زندگی ممتازند،خواه در روابط عاطفی و صمیمانه باشد و خواه در فهم قواعد ناگفته‌ای که در خط‌مشی سازمانی به پیشرفت می‌انجامد.آن‌ها در زندگی خویش خرسند و کارآمدند و عادات فکری را در اختیاردارند که موجب می‌گردد آن‌ها افرادی مولد و کارآمد باشند.افرادی که نمی‌توانند بر زندگی عاطفی خود تسلط داشته باشند درگیر کشمکش‌های روانی هستند که از توانایی آنان برای انجام کار متمرکز و تفکر روشن می‌کاهد.هوش هیجانی در زندگی اجتماعی و فردی و رشد اجتماعی افراد مؤثر می‌باشد.اثربخشی رشد اجتماعی و هیجانی اعضای آن‌ها و به‌خصوص رهبران آن‌ها می‌باشد.محققان در اثربخشی گروه‌ها بیان می‌کنند که اعضای گروه‌های اجتماعی و سازمان‌ها برای موفق بودن نیاز دارند که بتوانند به‌طور مؤثر با یکدیگر کار کنند و همچنین تعدادی از کفایت‌های مرتبط باهوش هیجانی را کسب نمایند.(چرنیس[3]،۲۰۰۲)

خودکنترلی تمایل به آگاهی از مسیرها و خط‌مشی‌های تطبیق رفتار با رفتار اجتماعی و اصلاح رفتار شخص بر اساس آن خط‌مشی‌هاست.افراد را می‌توان با توجه به سطح خودکنترلی به دودسته تقسیم نمود.دسته اول کسانی که خودکنترلی بالا دارند نسبت به تطبیق رفتارشان با خط‌مشی‌های اجتماعی حساس‌ترند و از آن خط‌مشی‌ها به‌منظور اصلاح رفتارشان استفاده می‌نمایند.دسته دوم افراد با خودکنترلی پائین می‌باشند که نسبت به خط‌مشی‌های اجتماعی بی‌توجه هستند و نسبت به آن‌ها حساسیتی ندارند و تمایل دارند رفتار مطابق میل خود را در موقعیت‌های مختلف بروز دهند افراد با خودکنترلی بالا همانند یک

[1].Salovey
[2].Serivasan
[3].Chernis

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

بازیگر از خود این سؤال را می‌پرسند:چه نقشی را در این موقعیت باید بازی کنند؟ "ولی افراد با خودکنترلی پائین که به سیستم ارزش‌ها و موقعیت‌های شخصی خود علاقه‌مندند از خود می‌پرسند چگونه می‌توان به‌واقع خودم باشم؟"(اسنایدر[1]،۱۹۷۴)

بیان مسئله

هوش هیجانی به‌عنوان یک پدیده موردتوجه نه‌تنها حاوی جنبه تئوریک روان‌شناختی است بلکه در میدان عمل با ارتقاء آن می‌توان برای بسیاری از مشکلات نهفته زندگی پاسخ‌های مناسبی یافت. امروزه مقالات، کتاب‌ها و کارگاه‌های آموزشی متعددی در رابطه با EQ تدوین می‌گردد که همگی تلاشی است برنشان دادن راهکارهای نو در مقابله با مشکلات فردی و بین فردی در جوامع پیچیده کنونی. امروزه بین یادگیری، امتحان دادن و نمره گرفتن با آنچه لازمه زندگی مدرن و روابط پیچیده بین‌فردی کنونی است تفاوت زیادی قائل شده‌اند همه ما انسان‌هایی را می‌شناسیم که در ظاهر از تحصیلات بالایی برخوردارند و نمرات درخشانی گرفته‌اند ولی در عمل و صحنه اجتماع و مسئولیت بسیار شکننده و دارای زندگی نه‌چندان خوب و حتی گاه بسیار ملامت بار هستند. واقعیت هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن در این زمینه نیز می‌تواند پاسخگوی بسیاری از چراها باشد. آمار نشان می‌دهد ۸۰٪ موفقیت انسان‌ها به هوش هیجانی آنان بستگی دارد. امروزه هوش هیجانی به‌عنوان نوعی هوش تبیین شده است که هم شامل درک دقیق هیجان‌های خود شخص و هم تعبیر دقیق حالات هیجانی دیگران است. هوش هیجانی فرد را ازنظر هیجانی ارزیابی می‌کند به این معنی که فرد به چه میزانی از هیجان‌ها و احساس‌ها خودآگاهی دارد و چگونه آن‌ها را کنترل و اداره می‌کند، نکته قابل‌توجه در راستای هوش هیجانی این است که توانایی‌های هوش هیجانی ذاتی نیستند آن‌ها می‌توانند آموخته شوند.

هوش هیجانی شامل توانایی ادراک، ابراز، فهم و کنترل هیجانات خود و دیگران است. به‌عبارت‌دیگر هوش هیجانی عبارت است از پردازش مناسب اطلاعاتی که بار هیجانی دارند و استفاده از آن در جهت فکر کردن و برقراری ارتباط لازم است (اکبرزاده، ۱۳۸۳).

مفهوم هوش هیجانی ژرفای تازه‌ای به هوش انسان بخشیده و آن را به توانایی ارزیابی هوش عمومی فرد از خود گسترش داده است. هوش هیجانی با شناخت فرد از خودش و دیگران، ارتباط با دیگران و سازگاری و انطباق با محیط پیرامون که برای موفق شدن در برآوردن خواسته‌های اجتماعی لازم است مرتبط است درواقع می‌توان گفت هوش هیجانی در دستیابی فرد به موفقیت در حوزه‌های مختلف تحصیلی و شغلی نقش به‌مراتب مهم‌تری از هوش عمومی داشته باشد (ساولی و یار[2]، ۱۹۹۹).

دانشمندان علوم اجتماعی درصدد کشف ارتباط هوش هیجانی با پدیده‌هایی نظیر قدرت رهبری،عملکرد گروهی،عملکرد فردی،تبادل بین فردی،اجتماعی،کنترل تغییرات و بیماری‌های روانی می‌باشند(گلمن،۱۹۹۵)اهمیت روش‌های کنار آمدن توسط متخصصان سلامت پذیرفته‌شده است.باوجود گوناگونی سبک‌ها و روش‌های کنار آمدن به شناخت روش‌هایی که به بهبود بهتر کمک می‌کنند با مشکل مواجه شده‌اند(کورتیس[3]،۲۰۰۰) خودکنترلی ،به‌کارگیری شناخت‌ها برای کنترل واکنش‌های بدنی یا هیجانی،استفاده از روش‌های حل مسئله،توانایی به تعویق انداختن خواسته‌ها و احساس خودکارامدی که به معنای احساس توانایی فرد در مورد به‌کارگیری مهارت‌های آموخته‌شده در موقعیت‌های دشوار است(ویلیامز[4]،۱۹۹۲) افرادی که می‌توانند هدف‌های واقع‌گرایانه را اولویت‌بندی کنند و در زمان تصمیم‌گیری میان عواطف و عقل تعادل برقرار کنند،خودکنترل هستند(آقایار و شریفی در آمدی،۱۳۸۵).

[1].Shnider
[2].Salovey & yar
[3].Cortis
[4].Wiliams

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

تفاوت‌های مهم فردی و قابل‌سنجش ویژگی‌های رفتاری را خودکنترلی می‌نامند.خودکنترلی بیانگر میزان مطابقت ویژگی‌های رفتاری خود با شرایط و موقعیت موجود است(کریتنر وکینیکی،۱۳۸۴).همچنین انعکاس تفاوت‌های فردی در تمایلات است که شکل مشخصی در مدیریت احساسات و عواطف به خود می‌گیرد(اشنایدر،۱۹۷۴ به نقل از تات[1] ،۲۰۰۸).

مفهوم خودکنترلی که در سال (۱۹۷۴)توسط اشنایدر گسترش یافت،به این معنی است که یک شخص در موقعیت خود چه قدر انعطاف‌پذیر یا چه قدر پایدار است(کاشال [2]وکوانتس[3] ،۲۰۰۶).

لذا با توجه به آنچه گفته شد این مقاله با هدف تعیین رابطه بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند انجام شد. با توجه به هدف فوق فرضیه ها و سوال های پژوهش به قرار زیر است:

فرضیه‌های پژوهش

۱- بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.

۲- مولفه های هوش هیجانی قابلیت پیش بینی خودکنترلی معلمان را دارند.

سوال‌های پژوهش

۱-وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

۲- وضعیت هریک از مولفه های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

پیشینه پژوهش

- حاجلو (۱۳۸۲) در پژوهشی تحت عنوان «رابطه هوش هیجانی و شیوه‌های کنار آمدن با استرس در مدیران مدارس شهر تهران» به این نتایج دست‌یافته است: مدیران باهوش هیجانی بالا در موقعیت‌های تغییرپذیر، نسبت به مدیرانی باهوش هیجانی پایین‌تر بیشتر از شیوه رویارویانه و حل مدبرانه مسئله استفاده کردند و در باقی شیوه‌ها تفاوتی بین دو گروه حاصل نشد. در موقعیت‌های تغییرناپذیر نیز مدیرانی باهوش هیجانی بالا بیشتر از شیوه ارزیابی مجدد مثبت، نسبت به مدیرانی باهوش هیجانی پایین‌تر استفاده کرده و در بقیه موارد تفاوتی بین آن‌ها مشاهده نشد. علاوه بر این بین نمرات هوش هیجانی مدیران زن و مرد و هم‌چنین هوش هیجانی مدیران بالای ۴۰ سال و ۴۰ سال به پایین تفاوتی دیده نشد.

- بهرامی خوندابی(۱۳۸۳)،در پژوهش خود با عنوان بررسی رابطه‌ی میان خودکنترلی و کیفیت زندگی دانشجویان به این نتیجه رسید که بین خودکنترلی و کیفیت زندگی دانشجویان ارتباط وجود دارد،یعنی هرچه خودکنترلی بالاتر رود کیفیت زندگی بهبود می‌یابد و در مقایسه‌ی خودکنترلی دانشجویان دختر و پسر نشان داد که تفاوتی بین خودکنترلی دانشجویان دختر و پسر وجود ندارد.

- اکبر اعتباریان و زینب پورولی(۱۳۸۷)،در پژوهش خود تحت عنوان تعیین رابطه‌ی میان خودکنترلی و استراتژی‌های حل تعارض در بین کارکنان اداری دانشگاه آزاد خوراسگان(اصفهان)به این نتیجه رسیدند بین خودکنترلی و استراتژی‌های خدمت‌رسانی و مصالحه‌ی مستقیم و بین خودکنترلی و استراتژی‌های انسجام،تسلط و اجتناب معکوس بود.آن‌ها به این نتایج نیز دست یافتند که افراد با خودکنترلی بالا برای حل تعارض،سبک خدمت‌رسانی و مصالحه را بکار می‌گیرند.در زمینه میزان به‌کارگیری خودکنترلی در زنان و مردان،به این نتیجه رسیدند که خودکنترلی در زنان و مردان تفاوتی ندارد.ازآنجایی‌که خودکنترلی با استراتژی‌های انسجام،تسلط و اجتناب رابطه‌ی معنادار معکوس و با استراتژی مصالحه و خدمت‌رسانی رابطه‌ی معنادار مستقیم داشت،به این نتیجه

[1].Tout
[2].Cashal
[3].Couants

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

رسیدند که هرچه خودکنترلی افراد بالاتر باشد،از سبک مصالحه و خدمت‌رسانی بیشتر از سبک تسلط،انسجام و مصالحه برای حل تعارض‌ها استفاده می‌کنند.

- بلکی[1] و همکاران(۲۰۰۳)،در پژوهش خود که آیا افراد دمدمی مزاج شهروندان خوبی هستند؟به بررسی رابطه میان خودکنترلی و سازمان‌دهی رفتار شهروندی،بر روی مدیران و متخصصان آزمایشگاه پژوهشی دولت فدرال پرداختند.درجه‌ی سرپرستی ازلحاظ سازمان‌دهی رفتار شهروندی زیردستان جمع‌آوری شد و با خود سنجی ۱۷۲ زیردست ازلحاظ خودکنترلی،رضایت شغلی،تعهد سازمانی،حمایت‌های سازمانی و درک مشخصه‌های شغلی باهم مقایسه شدند.سپس یک سال بعد باز درجه‌ی سرپرستی ازلحاظ رفتار شهروندی زیردستان دوباره جمع‌آوری شد،نتایج آن‌ها نشان داد که سرپرستان با خودکنترلی بالا بهتر می‌توانند رفتار شهروندی خود را سازمان‌دهی و زیردستان را هدایت کنند.

- چان[2] (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان «هوش هیجانی، خود تأثیری و سازگاری در میان معلمان ضمن خدمت و در انتظار خدمت چینی در هونگ کنگ» به این موضوع پرداخت تا منابع فردی را که تسهیل‌کننده سازگاری فعال و غیرفعال است، آشکار سازد. هوش هیجانی درون فردی و میان فردی، پیش‌بینی راهبرد سازگاری فعال دخالتی نداشت. اگرچه برخی شواهد نشان می‌داد که خود تأثیری معلم ممکن است در پیش‌بینی سازگاری فعال به‌ویژه در معلمان مرد باهوش هیجانی درون‌فردی اثر متقابل داشته باشد.

- بریک [3]و همکاران(۲۰۰۵)،پژوهشی با عنوان خودکنترلی تعدیل‌کننده روابط بین پنج عامل بزرگ ویژگی‌های شخصیت و عملکرد میان فردی انجام دادند.یافته‌ها از بین یک نمونه ۱۰۲ نفری از دانشجویان مدیریت اجرایی نشان داد که وقتی خودکنترلی بالاست،روابط بین سه ویژگی از ویژگی‌های پنج عاملی شخصیت یعنی(برون‌گرایی،استواری هیجانی و گشاده ذهنی)در تجربه و عملکرد میان فردی سرپرستان کاهش می‌یابد.این نتیجه برای گروه همسالان نیز تکرار شد و همان‌گونه که انتظار می‌رفت خودکنترلی تعدیل‌کننده رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیت و اجرای فعالیت در گروه همسالان و سرپرستان نیست.

روش

روش تحقیق در این پژوهش به لحاظ زمان گرداوری داده ها مقطعی، هدف کاربردی، به لحاظ روش گرداوری داده ها توصیفی همبستگی و به لحاظ نوع داده کمی بود.

جامعه آماری و نمونه گیری

جامعه آماری در این پژوهش عبارت است از کلیه دبیران مدارس متوسطه دولتی شهرستان دماوند که در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ در آموزش و پرورش مشغول به خدمت بوده‌اند که تعداد آنها ۳۳۲ معلم می باشد. جهت انجام این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه ای استفاده شده است که با استفاده از جدول مورگان ۱۵۰ نفر انتخاب گردید.

ابزار پژوهش

با توجه به موضوع پژوهش نیاز به ۲ پرسشنامه هوش هیجانی و خودکنترلی بوده است که هر دو از پرسشنامه‌های استاندارد استفاده شده است. در مورد هوش هیجانی پرسشنامه بار-آن و برای خودکنترلی از پرسشنامه رزنبام استفاده شده است.

پرسشنامه هوش هیجانی شامل ۹۰ سوال است. از آنجا که گزینه ها بر روی یک طیف ۵ درجه ای لیکرت تنظیم شده اند،نمره گذاری از ۵ به ۱ (کاملا موافقم ۵ و کاملا مخالفم ۱) و در بعضی سوالات با محتوای منفی یا معکوس،از ۱ به ۵ (کاملا موافقم ۱ و

[1] .Blakely
[2]- Chan
[3] .Burrick ctal

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

کاملا مخالفم ۵) انجام می شود.نمره کل هر مقیاس،برابر با مجموع نمرات هریک از سوالات آن مقیاس و نمره کل آزمون برابر با مجموع نمرات ۱۵ مقیاس می باشد.کسب امتیاز بیشتر در این آزمون،نشانگر موفقیت برتر فرد در مقیاس مورد نظر یا در کل آزمون و بر عکس می باشد.پرسشنامه خود کنترلی شامل ۳۶ سوال است. نمره گذاری از ۳+ به ۳_ (بسیار زیاد توصیف کننده من ۳+و بی نهایت نا متناسب۳_) انجام می شود. و نمره کل آزمون برابر با مجموع نمرات می باشد.کسب امتیاز بیشتر در این آزمون،نشانگر موفقیت برتر فرد در آزمون و بر عکس می باشد.

چگونگی تعیین روایی و اعتبار ابزار پژوهش

ضریب پایایی نشانگر آن است که تا چه اندازه ابزار اندازه‌گیری ویژگی‌های باثبات آزمودنی و یا ویژگی‌های متغیر موقتی آن را می‌سنجد. برای محاسبه ضریب پایایی ابزار اندازه‌گیری روش‌های مختلفی به کار برده می‌شود. پرسش‌نامه‌های مذکور به طور آزمایشی میان ۳۰ نفر از دبیران توزیع و پس از محاسبه آلفای کرونباخ از طریق نرم‌افزار SPSS پایایی آنها بدین شرح می‌باشد.

الف) هوش هیجانی: ۰/۹۳ ب)خودکنترلی ۰/۷۲

برای تعین روایی ابزار پژوهش با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه ها مشخص است که سوالها از متن کتابهای علمی استخراج شده اند.همچنین پرسشنامه ها به رویت اساتید راهنما و مشاور رسید و ایشان روایی آنرا تائید نمودند و در آخر پرسشنامه ها به ۳۰ نفر از آزمودنیها که به طور تصادفی انتخاب شده بودند جهت نظر خواهی داده شد و آنان نیز سوالهای پرسشنامه ها را مناسب ارزیابی نمودند.

یافته‌ها

درتحلیل داده ها در بخش آمار استنباطی از آزمون های تی تک نمونه ای، همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد.

۱- فرضیه اول:

- بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.

جدول ۱- آزمون همبستگی پیرسون برای مشخص کردن رابطه هر یک از مولفه های هوش هیجانی با خودکنترلی

	هوش هیجانی / خودکنترلی	مولفه های هوش هیجانی														
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
خودکنترلی	ضریب همبستگی پیرسون	.۰	.۰	.۱	.۰	.۱	.۰	.۱	-.۱	.۱	.۱	-.۱	.۰	-.۱	.۰۱۴	.۱۰۱
	سطح معنی داری	.۸۴	.۵۶	.۲۱	.۶۸	.۲۰	.۸۷	.۰۶	.۳۸	.۴۹	.۱۴	.۱۷	.۶۵	.۰۵	.۸۵	.۱۸
	تعداد	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵

رابطه معنی داری بین هیچ یک از مولفه های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی شود.

۲- فرضیه دوم:

- مولفه های هوش هیجانی قابلیت پیش بینی خودکنترلی معلمان را بردارد.

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

جدول ۲- خلاصه مدل رگرسیون

مدل	همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین اصلاح شده	خطای معیار برآورد
۱	**.۴۱۰ (a)**	**.۱۶۸**	**.۰۸۹**	۱۵.۷۴۱

a: **پیش بینی کننده ها** (مقدار ثابت) حل مساله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفائی- خود آگاهی- واقع گرائی -روابط بین فردی- خوش بینی- عزت نفس- کنترل تکانش- انعطاف پذیری- مسئولیت پذیری اجتماعی – همدلی- خود ابرازی –استقلال.

هر چند رابطه معنی داری بین تک تک مولفه های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشده اما همبستگی چندگانه بین مولفه های هوش هیجانی و خود کنترلی ۰/۴۱ می باشد و آزمون F نشان می دهد این همبستگی معنی دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح شده برابر ۰/۰۸۹ می باشد و نشان می دهد که تنها ۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مولفه های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که مورد بررسی قرار نگرفته اند. برای مشخص نمودن سهم هر یک از مولفه ها در تبیین ۸/۹ درصدی خودکنترلی از آزمون t و ضرایب بتا استفاده شده است.

جدول ۳- آزمون معنی داری همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش بینی کننده (مستقل) و پیش بینی شونده(وابسته)

مدل		مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجذور میانگین	F	سطح معنی داری
1	رگرسیون	۷۹۵۲.۶۹	۱۵	۵۳۰.۱۸۰	۲.۱۴	.۰۱۱ (a)
	باقی مانده	۳۹۳۹۶.۷	۱۵۹	۲۴۷.۷۸		
	کل	۴۷۳۴۹.۴۳	۱۷۴			

a: **پیش بینی کننده ها** (مقدار ثابت) حل مساله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفائی- خود آگاهی- واقع گرائی -روابط بین فردی- خوش بینی- عزت نفس- کنترل تکانش- انعطاف پذیری- مسئولیت پذیری اجتماعی – همدلی- خود ابرازی –استقلال.

b پیش بینی شونده: خود کنترلی

جدول ۴- مقادیر معادله رگرسیون و ضرایب بتا

Model	ضریب اصلاح نشده		ضریب اصلاح شده	t	Sig.
	B	خطای معیار	Beta		
1 (Constant)	۵۰.۵۷۱	۵۵.۶۲۱	--	.۹۰۹	.۳۶۵
حل مسئله	-.۹۷۵	۱.۱۳۱	-.۰۹۰	-.۸۶۱	.۳۹۰
خوشبختی	.۷۵۱	۱.۰۴۹	.۱۱۴	.۷۱۶	.۴۷۵
استقلال	.۹۱۰	.۸۱۴	.۱۸۶	۱.۱۱۸	.۲۶۵
تحمل فشار روانی	۱.۲۹۵	.۸۸۵	.۱۸۱	۱.۴۶۳	.۱۴۵
خودشکوفایی	.۵۷۷	.۹۶۲	.۱۳۵	.۶۰۰	.۵۵۰
خودآگاهی هیجانی	-۱.۲۷۷	۱.۸۵۳	-.۱۹۷	-.۶۸۹	.۴۹۲
واقع گرایی	۱.۱۲۷	.۷۲۵	.۲۲۱	۱.۵۵۴	.۱۲۲
روابط بین فردی	-.۲۲۵	.۶۴۴	-.۰۴۴	-.۳۵۰	.۷۲۷
خوش بینی	-.۸۲۶	۱.۲۵۱	-.۰۸۳	-.۶۶۰	.۵۱۰

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

عزت نفس	۱.۰۸۹	۱.۵۱۱	.۱۲۸	.۷۲۱	.۴۷۲
کنترل تکانش	-۱.۲۱۳	۱.۰۵۱	-.۱۹۱	-۱.۱۵۴	.۲۵۰
انعطاف پذیری	.۵۰۶	۱.۲۴۹	.۰۷۶	.۴۰۵	.۶۸۶
مسئولیت پذیری	-۱.۸۰۹	۱.۳۸۴	-.۱۸۲	-۱.۳۰۷	.۱۹۳
همدلی	-۱.۵۲۷	.۹۱۹	-.۲۵۱	-۱.۶۶۱	.۰۹۹
خودابرازی	۱.۶۳۸	.۶۶۴	.۳۱۹	۲.۴۶۸	.۰۱۵

متغیر وابسته: خود کنترلی

این جدول نشان می هد که خودابرازی با (۰/۳۱۹) دارای بیشترین سهم در تبیین تغییرات خودکنترلی است بطوریکه با یک واحد تغییر در این متغیر (۰/۳۱۹) واحد تغییر در خودکنترلی رخ می دهد. بقیه متغیرها سهم قابل توجهی در تبیین تغییرات خودکنترلی ندارند.

۳- سوال فرعی اول:

- وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

جدول ۵- شاخص های توصیفی مربوط به متغیر خود کنترلی

	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
خودکنترلی	۱۷۵	۵۴.۴۶	۱۶.۴۹۶	۱.۲۴۷

جدول ۶- آ زمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری(۳۶)

T	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای تفاوتها	
				حدپایین	حد بالا
۱۴.۸۰۱	۱۷۴	.۰۰۰	۱۸.۴۵۷۱۴	۱۵.۹۹۶۰	۲۰.۹۱۸۳

مقدار t محاسبه شده بزرگتر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ و با درجه آزادی ۱۷۴ می باشد. در نتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری رد می شود و چون مقدار t مشاهده شده مثبت است، بنابراین می توان نتیجه گرفت میانگین نمونه (۵۴/۴۶) بزرگتر از میانگین نظری است و میزان خودکنترلی در جامعه مورد مطالعه بالاتر از متوسط نظری است.

۴- سوال فرعی دوم

- وضعیت هر یک از مولفه های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

جدول ۷- شاخص های توصیفی مربوط به مولفه های هوش هیجانی

مولفه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
حل مسئله	۳۳۲	۳.۱۷۳۲	۰.۲۹۵۷۸	۰۱۶۲۳.
خوشبختی	۳۳۲	۳.۳۳۳۸	۴۸۵۷۰.	.۰۲۶۶۶
استقلال	۳۳۲	۳.۴۵۶۸	۵۴۴۸۷.	۰۲۹۹۰.
تحمل فشار روانی	۳۳۲	۳.۵۳۲۱	۴۵۲۴۸.	۰۲۴۸۳.
خودشکوفایی	۳۳۲	۳.۵۸۴۸	۶۰۴۶۸.	۰۳۳۱۹.
خودآگاهی هیجانی	۳۳۲	۳.۲۸۲۱	۴۹۳۳۸.	۰۲۷۰۸.
واقع گرایی	۳۳۲	۲.۹۹۶۰	۵۳۵۵۶.	۰۲۹۳۹.
روابط بین فردی	۳۳۲	۴.۰۵۷۷	۶۰۵۸۰.	۰۳۳۲۵.
خوش بینی	۳۳۲	۲.۸۰۹۹	۴۳۱۷۳.	۰۲۳۶۹.
عزت نفس	۳۳۲	۲.۸۴۵۹	۳۲۳۷۷.	۰۱۷۷۷.
کنترل تکانش	۳۳۲	۲.۸۵۵۴	۴۶۵۶۹.	۰۲۵۵۶.
انعطاف پذیری	۳۳۲	۳.۰۶۹۳	۴۵۱۷۲.	۰۲۴۷۷.
مسئولیت پذیری	۳۳۲	۳.۱۴۹۱	۳۱۰۰۲.	۰۱۷۰۱.
همدلی	۳۳۲	۳.۷۸۸۲	۵۵۰۸۴.	۰۳۰۲۳.
خودابرازی	۳۳۲	۳.۴۰۴۱	۵۱۹۲۸.	۰۲۸۵۰.

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

جدول ۸- آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری(۳۶)

آماره / مولفه ها	T	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای تفاوتها	
					حدپایین	حد بالا
حل مسئله	۱۰.۶۷	۳۳۱	.۰۰۰	.۱۷۳۱	.۱۴۱۳	.۲۰۵
خوشبختی	۱۲.۵۲	۳۳۱	.۰۰۰	.۳۳۳۸	.۲۸۱۴	.۳۸۶
استقلال	۱۵.۲۷	۳۳۱	.۰۰۰	.۴۵۶۸	.۳۹۸۰	.۵۱۵
تحمل فشار روانی	۲۱.۴۲	۳۳۱	.۰۰۰	.۵۳۲۱	.۴۸۳۳	.۵۸۱
خودشکوفایی	۱۷.۶۲	۳۳۱	.۰۰۰	.۵۸۴۸	.۵۱۹۶	.۶۵۰
خودآگاهی هیجانی	۱۰.۴۲	۳۳۱	.۰۰۰	.۲۸۲۱	.۲۲۸۹	.۳۳۵
واقع گرایی	-.۱۳۷	۳۳۱	.۸۹۱	-.۰۰۴	-.۰۶۱۸	.۰۵۳۸
روابط بین فردی	۳۱.۸۱	۳۳۱	.۰۰۰	۱.۰۵۱	.۹۹۲۳	۱.۱۲
خوش بینی	-۸.۰۵	۳۳۱	.۰۰۰	-.۱۹۱	-.۲۳۷۴	-.۱۴۴
عزت نفس	-۸.۶۷	۳۳۱	.۰۰۰	-.۱۵۴	-.۱۸۹۱	-.۱۱۹
کنترل تکانش	-۵.۶۵	۳۳۱	.۰۰۰	-.۱۴۵	-.۱۹۴۹	-.۰۹۴
انعطاف پذیری	۲.۷۹	۳۳۱	.۰۰۵	.۰۶۹	.۰۲۰۶	.۱۱۸
مسئولیت پذیری	۸.۷۶	۳۳۱	.۰۰۰	.۱۴۹	.۱۱۵۶	.۱۸۲
همدلی	۲۶.۰۷	۳۳۱	.۰۰۰	.۷۸۸	.۷۲۸۷	.۸۴۷
خودابرازی	۱۴.۱۸	۳۳۱	.۰۰۰	.۴۰۴	.۳۴۸۱	.۴۶۰

مقدار t محاسبه‌شده برای تمامی مؤلفه‌هایی هوش هیجانی (به‌جز واقع‌گرایی) بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۱ می‌باشد. درنتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمونه و میانگین نظری(۳) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t برای مؤلفه‌های خوش‌بینی، عزت‌نفس و کنترل تکانش منفی است، درنتیجه میانگین نمونه در این موارد به‌طور معنی‌داری کمتر از میانگین نظری است و نتیجه گرفته می‌شود که وضعیت نمونه‌ها ازنظر این سه مؤلفه کمتر از متوسط می‌باشد. در سایر موارد مقدار محاسبه‌شده برای t مثبت است و چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و جامعه (نظری) مشاهده‌شده است، درنتیجه وضعیت جامعه آماری در این موارد بالاتر از متوسط جامعه می‌باشد. در مورد واقع‌گرایی هم چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و نظری دیده نشد، بنابراین وضعیت جامعه در این مؤلفه در حد متوسط است.

جدول ۹- آزمون t برای مقایسه مؤلفه‌های هوش هیجانی در زنان و مردان

	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معنی‌داری
حل مسئله	زن	۱۵۷	۱۹.۰۳۱۸	۲.۱۰۷۳۰	-.۰۷۱	.۹۳۴
	مرد	۱۷۵	۱۹.۰۴۵۷	۱.۵۳۰۶۰	-.۰۷۰	.۹۴۴
خوشبختی	زن	۱۵۷	۲۰.۰۸۹۲	۳.۳۱۵۴۲	.۵۱۰	.۶۱۱
	مرد	۱۷۵	۱۹.۹۲۵۷	۲.۵۰۷۵۰	.۵۰۲	.۶۱۶
استقلال	زن	۱۵۷	۲۰.۲۴۸۴	۳.۰۸۷۷۳	-۲.۶۲۳	.۰۰۹
	مرد	۱۷۵	۲۱.۱۸۲۹	۳.۳۷۱۷۵	-۲.۶۳۶	.۰۰۹

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

تحمل فشار روانی	زن	۱۵۷	۲۰.۵۸۶۰	۲.۹۹۷۹۶	-۳.۹۴۱	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۱.۷۳۷۱	۲.۳۰۹۲۹	-۳.۸۸۷	.۰۰۰
خودشکوفایی	زن	۱۵۷	۲۱.۶۳۰۶	۳.۳۵۱۷۸	.۵۷۸	.۵۶۴
	مرد	۱۷۵	۲۱.۴۰۰۰	۳.۸۶۵۵۶	.۵۸۲	.۵۶۱
خودآگاهی هیجانی	زن	۱۵۷	۱۹.۷۹۶۲	۳.۳۶۷۹۱	.۶۰۲	.۵۴۷
	مرد	۱۷۵	۱۹.۶۰۰۰	۲.۵۴۶۱۳	.۵۳۹	.۵۵۳
واقع گرایی	زن	۱۵۷	۱۸.۴۰۱۳	۳.۱۴۷۷۷	۲.۲۹۹	.۰۲۲
	مرد	۱۷۵	۱۷.۵۹۴۳	۳.۲۳۲۵۵	۲.۳۰۳	.۰۲۲
روابط بین فردی	زن	۱۵۷	۲۳.۲۶۷۵	۳.۷۳۸۸۸	-۵.۳۳۰	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۵.۳۱۴۳	۳.۲۵۶۹۲	-۵.۲۹۱	.۰۰۰
خوش بینی	زن	۱۵۷	۱۷.۸۱۵۳	۳.۰۶۷۲۴	۶.۸۲۱	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۱۵.۹۹۴۳	۱.۶۵۹۱۷	۶.۶۲۱	.۰۰۰
عزت نفس	زن	۱۵۷	۱۶.۷۷۰۷	۱.۹۰۰۹۹	-۲.۷۳۲	.۰۰۷
	مرد	۱۷۵	۱۷.۳۴۸۶	۱.۹۴۴۲۵	-۲.۷۳۶	.۰۰۷
کنترل تکانش	زن	۱۵۷	۱۷.۰۷۶۴	۳.۰۰۱۱۶	-.۳۴۶	.۷۳۰
	مرد	۱۷۵	۱۷.۱۸۲۹	۲.۶۰۲۱۱	-.۳۴۳	.۷۳۲
انعطاف پذیری	زن	۱۵۷	۱۸.۳۷۵۸	۲.۹۵۱۳۴	-.۲۵۴	.۸۰۰
	مرد	۱۷۵	۱۸.۴۵۱۴	۲.۴۷۶۷۲	-.۲۵۱	.۸۰۲
مسئولیت پذیری	زن	۱۵۷	۱۹.۰۷۰۱	۲.۰۵۱۰۰	۱.۶۳۲	.۱۰۴
	مرد	۱۷۵	۱۸.۷۳۷۱	۱.۶۰۰۷۵	۱.۶۱۴	.۱۰۸
همدلی	زن	۱۵۷	۲۲.۰۵۷۳	۳.۷۵۵۷۵	-۳.۵۶۹	.۰۰۰
	مرد	۱۷۵	۲۳.۳۳۱۴	۲.۷۱۳۰۸	-۳.۵۰۸	.۰۰۱
خودابرازی	زن	۱۵۷	۲۰.۰۸۲۸	۲.۹۷۸۴۷	-۱.۹۰۱	.۰۵۸
	مرد	۱۷۵	۲۰.۷۳۱۴	۳.۲۱۱۳۱	-۱.۹۰۹	.۰۵۷

مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های استقلال، تحمل فشار روانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، عزت‌نفس و همدلی در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۰ بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ می‌باشد. درنتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمرات دو گروه زنان و مردان در این مؤلفه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های حل مسئله، خوشبختی، خودشکوفایی،خودآگاهی هیجانی، کنترل تکانش، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری و خود ابرازی کمتر از مقدار بحرانی t می‌باشد، درنتیجه در این مؤلفه‌ها بین نظرات دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری:

تجزیه‌وتحلیل یافته‌های مربوط به سؤالات پژوهش

فرضیه اول: بین هوش هیجانی و خودکنترلی معلمان مدارس متوسطه شهرستان دماوند رابطه وجود دارد.

با توجه به محاسبات انجام‌شده رابطه معنی‌داری بین هیچ‌یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نمی‌شود.

فرضیه دوم: می‌توان خودکنترلی معلمان را بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی آنان پیش‌بینی کرد.

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

پیش‌بینی کننده‌ها (مقدار ثابت) حل مسئله- شادمانی- تحمل فشار روانی- خود شکوفایی- خودآگاهی- واقع‌گرائی -روابط بین فردی- خوش‌بینی- عزت‌نفس- کنترل تکانش- انعطاف‌پذیری- مسئولیت‌پذیری اجتماعی – همدلی- خود ابرازی –استقلال.

پیش‌بینی شونده:خودکنترلی

هرچند رابطه معنی‌داری بین تک‌تک مؤلفه‌های هوش هیجانی با خودکنترلی دیده نشده اما همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و خودکنترلی ۰/۴۱ می‌باشد و آزمون F نشان می‌دهد این همبستگی معنی‌دار است. همچنین مقدار ضریب تبیین اصلاح‌شده برابر ۰/۰۸۹ می‌باشد و نشان می‌دهد که تنها ۸/۹ درصد از تغییرات خودکنترلی به مؤلفه‌های هوش هیجانی مربوط است و بقیه ناشی از عوامل دیگری است که موردبررسی قرار نگرفته‌اند. برای مشخص نمودن سهم هر یک از مؤلفه‌ها در تبیین ۸/۹ درصدی خودکنترلی از آزمون t و ضرایب بتا استفاده‌شده است.

در محاسبات انجام‌شده مقادیر معادله رگرسیون و ضرایب بتا نشان می‌دهد که خود ابرازی با (۰/۳۱۹) دارای بیشترین سهم در تبیین تغییرات خودکنترلی است به‌طوریکه با یک واحد تغییر در این متغیر (۰/۳۱۹) واحد تغییر در خودکنترلی رخ می‌دهد. بقیه متغیرها سهم قابل‌توجهی در تبیین تغییرات خودکنترلی ندارند.

سؤال فرعی اول: وضعیت خودکنترلی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

بر اساس محاسبات انجام‌شده مقدار t محاسبه‌شده بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ و با درجه آزادی ۱۷۴ می‌باشد. درنتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری رد می‌شود و چون مقدار t مشاهده‌شده مثبت است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت میانگین نمونه (۵۴/۴۶) بزرگ‌تر از میانگین نظری است و میزان خودکنترلی در جامعه موردمطالعه بالاتر از متوسط نظری است.

سؤال فرعی دوم : وضعیت هر یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی در بین معلمان متوسطه شهرستان دماوند چگونه است؟

بر اساس محاسبات انجام‌شده مقدار t محاسبه‌شده برای تمامی مؤلفه‌هایی هوش هیجانی (به‌جز واقع‌گرایی) بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۱ می‌باشد. درنتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمونه و میانگین نظری(۳) تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t برای مؤلفه‌های خوش‌بینی، عزت‌نفس و کنترل تکانش منفی است، درنتیجه میانگین نمونه در این موارد به‌طور معنی‌داری کمتر از میانگین نظری است و نتیجه گرفته می‌شود که وضعیت نمونه‌ها ازنظر این سه مؤلفه کمتر از متوسط می‌باشد. در سایر موارد مقدار محاسبه‌شده برای t مثبت است و چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و جامعه (نظری) مشاهده‌شده است، درنتیجه وضعیت جامعه آماری در این موارد بالاتر از متوسط جامعه می‌باشد. در مورد واقع‌گرایی هم چون تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمونه و نظری دیده نشد، بنابراین وضعیت جامعه در این مؤلفه در حد متوسط است.

با توجه به نتایج حاصل از محاسبه آزمون t برای مقایسه نظرات زنان ومردان در مورد مؤلفه‌های هوش هیجانی ، مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های استقلال، تحمل فشار روانی، واقع‌گرایی، روابط بین فردی، خوش‌بینی، عزت‌نفس و همدلی در سطح ۰/۰۵ و با درجه آزادی ۳۳۰ بزرگ‌تر از مقدار بحرانی t در سطح۰/۰۵ می‌باشد. درنتیجه فرض صفر مبنی بر برابری میانگین نمونه و میانگین نظری در این موارد رد می‌شود و نتیجه می‌گیریم که بین میانگین نمرات دو گروه زنان و مردان در این مؤلفه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما چون مقدار t محاسبه‌شده برای مؤلفه‌های حل مسئله، خوشبختی، خودشکوفایی،خودآگاهی هیجانی، کنترل تکانش، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری و خود ابرازی کمتر از مقدار بحرانی t می‌باشد، درنتیجه در این مؤلفه‌ها بین نظرات دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش رهنورد (۱۳۸۷)،کلهر(۱۳۸۷)،زند(۱۳۸۶)،حاجلو(۱۳۸۲)، همسویی داشت و با نتایج امرایی(۱۳۸۷)،دانش(۱۳۸۷)،مظاهری(۱۳۸۳)،عطایی فر(۱۳۸۶)،منصوری(۱۳۸۷)، بهرامی خوندابی(۱۳۸۳) همسو نبود.

منابع

اکبرزاده، نسرین. (۱۳۸۳). *هوش هیجانی*. چاپ اول. انتشارات فارابی.

بهرامی خوندابی ،فاطمه(۱۳۸۳).بررسی رابطه بین خودکنترلی و کیفیت زندگی دربین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان.دومین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان.

حاجیلو. (۱۳۸۲). [illegible]

حسینی، فاطمه. (۱۳۸۳). درباره هوش هیجانی چه می‌دانید؟ *روزنامه همشهری* ۲۹ مهر.

دانش. (۱۳۸۷). [illegible] ، پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

گلمن، دانیل. *هوش هیجانی*، ترجمه نسرین پارسا. (۱۳۸۳). رشد.

مظاهری. (۱۳۸۳). [illegible]

اعتباریان،اکبر،پورولی،زینب(۱۳۸۷).تعیین رابطه ی میان خودکنترلی و استراتژی های حل تعارض در بین کارکنان اداری دانشگاه آزاد خوراسگان.رهیافتی نو در ندیریت ـآموزشی سال اول،زمستان.

Barrick, Murry R and Parks Laura and Mount, Michael k, (2005),"Self -Monitoring as a moderator of the relationships between personality traits and performance". .personality psychology,vol 58,pp745-765

Blakely Gerald L, Andrews Martha C, Fuller Jack(2003).Are chameleons good citizens? A Logitudinal Study of the relationship Between Self-monitoring and

Chan, Y.C., Ciarrochi, J., Bajgar, J. (2008). Measuring emotional intelligence in Adolescents, *Personality and individual differences*, Vol 31.

Goleman,D.(1995).Emotional intelligence:Why it can matter more than IQ.New York:Bantam Books.http://trochim human.cornell.edu/gallety/yong/emotion.htm.

Organizational Citizenship. Journal of Business and Psychology, Vol, 18, No.2.

Salovey,P.,&Mayer,J.D.(1990).Emotional intelligence.Imagination,And P ERSONALITY,Http://trochim.human.cornell.edu/gallery/youg/emotion,htm.

Salovey,P.,&Mayer,J.D.(1990).Emotional intelligence.Imagination,And P ERSONALITY.WWW.Yahoo.com.

Snyder, (1974). "self-monitoring of expressive behavior". J,personal. Soc. Psycho. 30*:* 526-527.1974.

Wong. C. Law KS. (2002). *The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude, an exploratory study, leadership quarterly*

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]

فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۱۱، شماره ۱۵، زمستان سال ۱۴۰۰

The relationship between emotional intelligence and self-control of Damavand high school teachers

Abstract
This research is about the investigation of the relationship between high school teachers emotion wit and their self-control in Damavand. our population for this study is all teachers from public high school in 89-90 they are 332. With simple random sampling ,we selected 150 by using Morgan table. the instruments for this study are two standard questioners of the load of emotion wit and Rozenbam self -control,the kronbakh coefficient in emotion wit is %93 percent and self -control is %72.The research findings indicate:1.There is no meaningful relation between the emotion wit and self -control principal. 2.although there is no meaningful relation between them but. the multiple correction their principals is 0/41 and the F- test shows that this correction is meaningful. and the amount of modified coefficient is 0/89 and states that only 8.9 percent of self-control changes are related to emotion wit principal and others are as a result of some factors that are not investigated. 3.The level of self- control in this population is Upper that the theoretical average. 4.T.test shows that the position of optimistic oplomd and self -control is Lower than the average. The realism principal is as average as the society And others are upper than the average.
Key words: emotion wit, self-control, optimistic Oplomd, self -control

[Downloaded from jnip.ir on 2024-04-20]